

Omgaan met personeelsreducties

Al lang ligt op mijn stapel 'nog iets te doen?' het korte artikel, één pagina, van de hoogleraren H.J. Jongsma (fysiologie, Utrecht) en E. Schadé (huisartsgeneeskunde, Amsterdam, UVA), getiteld "Fysiologie in het verdomboekje?".¹ Waarover gaat het? En waarom wil ik er, na het nog eens bekeken te hebben, op reageren?

Jongsma en Schadé protesteren tegen een voornemen tot reductie van de omvang van een groep binnen de Leidse fysiologie en brengen in één pagina zoveel ter sprake dat zij zo meer verwarring stichten dan helderheid scheppen op het terrein dat ik in de titel van dit commentaar 'omgaan met personeelsreducties' heb genoemd. Het gaat bij inperken van het potentieel van een vakgroep natuurlijk ook om de financiële middelen voor de aanschaf en het gebruik van apparatuur, maar personeelsreducties zijn daarbij toch het meest dramatische element. Daarom dat in mijn titel.

Wat brengen Jongsma en Schadé in detail ter sprake? Van een (voorgenomen) reductie van de fysiologie-vakgroep is niet alleen in Leiden sprake, maar ook elders in Nederland en eveneens daarbuiten. Dit zou samenhangen met de groei van de moleculaire biologie, maar volgens Jongsma en Schadé heeft de moleculaire biologie de fysiologie juist nodig. Reducties bij de fysiologie, evenals voornemens daartoe, zouden ook voortkomen uit de wens het onderzoek aan de medische faculteiten meer toepassingsgericht te maken, maar goed toepassingsgericht onderzoek is volgens Jongsma en Schadé niet mogelijk zonder fundamenteel onderzoek. Zij besluiten hun artikel met een passage waarin zij betogen dat het preklinische onderwijs niet in handen gegeven moet worden van klinici.

Wat heb ik voor kritiek op het betoog van Jongsma en Schadé? Allereerst: in het grootste deel van hun artikel is het volstrekt onduidelijk of zij protest aantekenen tegen de voorgenomen inperking van het potentieel van de Leidse fysiologie op grond van onderzoek- of onderwijsoverwegingen. Helderheid gebiedt mijns inziens dat onderscheid wel te maken onder andere omdat - ik geef één illustratie - er in elke faculteit zowel vakgroepen zijn waar naast het verrichten van een bescheiden onderwijstaak kwalitatief hoogwaardig onderzoek gedaan wordt, als ook vakgroepen met omvangrijke onderwijsverplichtingen naast onderzoek van modale kwaliteit. Dat eist heel uiteenlopende benaderingen wanneer men op billijke wijze wil omgaan met mogelijke onvermijdelijke inperkingen. Jongsma en Schadé verwaarlozen mijns inziens dit onderscheid onderzoek/onderwijs. Pas tegen het einde van hun artikel blijkt dat zij (ook? deels?) vanuit onderwijsoverwegingen de voorgenomen reductie bij de Leidse fysiologie bekritisieren.

Vervolgens betogen zij dat, zoals al vermeld, het preklinisch onderwijs niet in handen gelegd mag worden van klinici. Dat zou voortvloeien uit ervaringen in Maastricht en San Diego (VS). Hoe dan wel? Daar horen we niets over. Zij redeneren daarbij vanuit een blijkbaar vastliggend uitgangspunt: er is, scherp afgebakend, preklinisch en klinisch onderwijs. Mag daar geen vraagteken bij gezet worden? Zijn er geen argumenten, zowel vanuit onderwijs- als ook vanuit onderzoeksperspectief, om deze scherpe tweedeling op te heffen of althans te vervagen? Zijn er geen taken denkbaar waarbij zogenaamd preklinisch onderwijs in bijzonder goede handen is bij mensen met uitgebreide klinische ervaring, en omgekeerd? Er is toch in het onderwijs als geheel gezien al jaren lang

een tendens de grenzen tussen de zogenaamde prekliniek en de zogenaamde kliniek te doorbreken? Waarom zou men dit niet uitbreiden tot individuele personen.

Het probleem van het op billijke wijze uitvoeren van personeelsreducties wordt natuurlijk ingewikkelder wanneer men daar ook nog facultaire taken op het terrein van de patiëntenzorg bij in ogenschouw moet nemen, maar dit is al een royaal bemeten commentaar op een artikel van één pagina.

Literatuur

1. Jongsma HJ, Schadé E. Fysiologie in het verdomhoekje. Medisch Contact 1994; 49: 604.

J. Moll †